

27. VSETÍ	11. 4. 2025	12. 4. 2025	13. 4. 2025
NSKÝ FILM	23:25 hodin	15:30 hodin	9:30 hodin
MOVÝ M	U D Á L O S	TRUDÝ PRACH	SOKOL HO NEMĚL
A R A T O N	D o g a ě a j	Crvena prašina	Sokol ga nije volio
11. 4. 2025	12. 4. 2025	12. 4. 2025	13. 4. 2025
17:00 hodin	9:30 hodin	18:00 hodin	11:20 hodin
SRDCE NENÍ V	NEBE, SATELITY	LOV NA JELENY	ŽIJEME, PAK
M Ó D Ě	Nebo sateliti	Lov na jelene	SE UVIDÍ
Srce nije u modi	Lukas Nola	Fadil Hadžić	Živi bili pa vidjeli
Branko Schmidt	12. 4. 2025	12. 4. 2025	13. 4. 2025
11. 4. 2025	12. 4. 2025	12. 4. 2025	13. 4. 2025
19:00 hodin	11:25 hodin	20:30 hodin	13:35 hodin
VŠECHNO JEDNOU	TVÁŘÍ V TVÁŘ	B Ě Ř Í Z	ARUSKÉ MASO
S K O N Ć Í	Licem u lice	B r e z a	Rusko meso
Svemu dođe kraj	Branko Bauer	Ante Babaja	Lukas Nola
Rajko Grlić	12. 4. 2025	12. 4. 2025	13. 4. 2025
11. 4. 2025	13:15 hodin	22:30 hodin	Z JUGOS
21:20 hodin	TAJEMSTVÍ STARÉ	KOUSNUTÍ ANDĚLA	LÁVIE DO
MATEHO UTRPENÍ	P ů D Y	Ujed anđela	C H O R V
Muke po Mati	Tajna starog tavana	Lordan Zafranović	A T S K A
Lordan Zafranović	Vladimir Tadej	Lordan Zafranović	

F I L M Y V P R O G R A M U

Dobro došli na Vsetín!

Jsme rádi, že jste přišli nebo přijeli prožít filmový víkend do vsetínského kina Vatra. V třídením programu festivalu předkládáme k vidění čtrnáctku chorvatských filmů. Věříme, že je to dobrý vzorek, který napoví mnoho o formování chorvatské kinematografie ve druhé polovině 20. století. O tom, proč uvidíte právě těchto 14 filmů, se dále rozepisuje Jiří Fiala.

Letošní produkce festivalu byla v některých ohledech, v porovnání s jinými ročníky, o něco jednodušší. Díky spolupráci s velvyslanectvím Chorvatské republiky v ČR jsme získali možnost přímo spolupracovat s filmovým oddělením Chorvatského státního archívu – Chorvatskou kinotékou. Získali jsme tak přístup ke starším filmům a cenné rady, na koho se obrátit při zajištění práv k filmovým projekcím. Spolupráce s Chorvaty byla opravdu výjimečná. To se nám na Balkáně při přípravách festivalů nestává... Na druhou stranu, když se podíváme na počet překladů, které jsme pro přehlídku dělali, byla její příprava nejsložitější, jakou jsme doposud zažili – až na jeden film, který obsahuje český dabing, jsme museli otitulkovat úplně všechny. Díky této náročné práci vám ale můžeme nabídnout program sestavený z filmů, které jsou v Česku prakticky neznámé, a na to jsme patřičně hrdí!

Zajímavým doplňkem letošní přehlídky je určitě výstava, kterou jsme získali díky vstřícnosti chorvatského velvyslanectví. Název výstavy *Chorvatská kravata* asociuje málo známou informaci, že kravata má původ právě v Chorvatsku. Podle historických pramenů se jednalo původně o šátek, který vázaly ženy a dívky svým milým, když odcházeli do válek. Měl jim dodávat sílu a odvalu a muži jej nosili s hrdostí. Když v roce 1635 dorazili do Paříže chorvatští vojáci, kteří přišli podpořit krále Ludvíka XIII., byly viditelným znakem jejich uniformy barevné šátky kolem krku. Způsob vázání se Francouzům zalíbil a také začali nosit šátky, uvázané „á la Croat“, tedy po Chorvatsku. Z toho pak zřejmě zkomolením vznikl název kravata. Výstava bude ke zhlédnutí ve foyeru vsetínského kina Vatra.

Milí přátelé našeho malého, téměř rodinného festivalu – věřím, že se Vám bude na Vsetíně opět líbit a rádi se k nám budete vracet. Filmový klub ve Vsetíně Vás zve také na své pravidelné středeční filmové projekce i mnohé další zážitky s dobrým filmem, které připravuje nejen pro své členy.

Milan Kostelník – předseda Filmového klubu ve Vsetíně

Slovo dramaturga

Dovolte mi v krátkosti představit dramaturgický záměr **27. Vsetínského filmového maratonu** nesoucího podtitul **Z Jugoslávie do Chorvatska**.

Chorvatskou kinematografii jsme v rámci Vsetínských filmových maratonů zkoumali podrobně již 2x. Vždy se ale jednalo o filmovou tvorbu vzniklou po roce 2000. Ke starším filmům z chorvatské provenience jsme se dostali jen v rámci profilu režiséra Rajka Grliće (2023). Filmy jiných chorvatských tvůrců činných v době Jugoslávie nebo těsně po vzniku samostatného Chorvatska jsme vám, na rozdíl třeba od tvůrců srbských, makedonských nebo černohorských, zatím ještě nenabídli. Programem 27. Vsetínského filmového maratonu tento dluh rázně splácíme.

Připravili jsme pro vás reprezentativní výběr jugoslávských, resp. chorvatských, filmů natočených od 60. až po 90. léta minulého století, ve kterých výrazně převažuje chorvatský element. Každé desetiletí je zastoupeno třemi až čtyřmi snímky.

Na rozdíl od většiny minulých ročníků není součástí letošního programu medailonek vybraného tvůrce. Třetina programu, která bývala v minulosti pro takové medailonky vyčleněna, je letos rozdělena mezi tři režiséry, jejichž filmografie jsme začali postupně představovat již v minulých ročnících. Jedná se o **Lordana Zafranoviće**, **Branka Schmidta** a **Lukase Nolu**. U každého z nich letos navážeme na předchozí přehlídky dvěma filmy. Pod zbylými osmi snímky je podepsáno devět režisérů. Celkem budete moci vidět čtrnáct filmů, které jsem nakonec upřednostnil z původního užšího výběru více než čtyřiceti filmů. Kládl jsem důraz na to, abychom promítli co největší počet snímků bezprostředně reflektujících tehdejší současnost. Program jsem se snažil udělat žánrově co nejpestřejší, abyste si mohli udělat co nejširší představu o tom, jaké snímky se v Chorvatsku v druhé polovině 20. století natáčely. Najdete v něm historická i současná dramata, thriller, komedii, horor i dětský dobrodružný film.

V dalším textu se pokusím nastítnit, proč jsem vybral právě těchto čtrnáct filmů. Vezmeme to proti proudu času.

Za doslov k loňskému maratonu postavenému na snímcích Lordana Zafranoviće, Srđana Karanoviće, Gorana Paskaljeviće, Gorana Markoviće a Rajka Grliće můžeme považovat zbrusu nový snímek Rajka Grliće *Všechno jednou skončí (Svemu dođe kraj, 2024)*, který budete mít možnost vidět (v Česku exkluzivně) právě v rámci našeho maratonu. Měli jsme původně představu, že jej uvedeme v programu společně s novým filme *Djeca Kotzare (Děti Kozary)* Lordana Zafranoviće, ale ten se stále ještě nedočkal své premiéry.

V první polovině devadesátých let probíhala v prostoru bývalé Jugoslávie válka. Ta začala právě v Chorvatsku, je tudíž jasné, že na ni chorvatští filmaři svou tvorbou

reagovali ihned jak to bylo možné. Asi se nelze úplně divit, že většině chorvatských filmů z 90. let chybí patřičný nadhled a mnoho z nich lze charakterizovat jako více či méně nacionalistické či propagandistické. To je taky jeden z důvodů, proč jsme se chorvatské kinematografii devadesátých let zatím vyhýbali a věnovali jsme se až tvorbě vzniklé po roce 2000. Chorvatská kinematografie totiž zažila v novém tisíciletí úžasný restart. Nicméně i mezi chorvatskou tvorbou z devadesátých let existují snímky, které si pozornost diváka rozhodně zaslouží. Jedním z nich je právě válečné drama *Nebe, satelity* Lukase Noly, který tímto filmem v roce 2000 naznačil, že nové století může být také novým začátkem pro chorvatskou kinematografii.

Za jeden z neoriginálnějších chorvatských filmů devadesátých let lze považovat také Nolův celovečerní debut *Ruské maso* z roku 1997, který lze označit za první chorvatský žánrový film od vyhlášení chorvatské nezávislosti. Temný thriller s odkazy na Lynchovo *Twin Peaks* zobrazuje divoké devadesátky v postjugoslávském prostoru. Uvedením těchto dvou filmů chceme vzdát poctu předčasně zesnulému Lukasi Nolovi, který patřil od počátku 90. let až do nedávna mezi nejsvráznější a neoriginálnější chorvatské filmaře. Jeho filmy samozřejmě nemohly chybět v programu obou Maratonů, které jsme věnovali současnému chorvatskému filmu – v roce 2013 jsme promítli *Skutečný zázrak (Pravo čudo, 2007)* a v roce 2019 *MLč (Šuti, 2013)*.

Druhým chorvatským filmem z devadesátých let, který přistupuje k soudobým válečným událostem s potřebným nadhledem, je snímek *Srdce není v módě (Srce nije u modi, 2000)* režiséra Branka Schmidta. Branko Schmidt se nebojí natáčet filmy, kterými ukazuje na nejrůznější nešvary chorvatské společnosti. Vzpomeňme filmy *Metastáze (Metastaze, 2009)*, *Lidožrout vegetarián (Ljudožder vegetarijanac, 2012)*, *Agape (2017)*, *A byli jsme vám dobří (A bili smo vam dobri, 2021)*. V komedii *Srdce není v módě* zesměšňuje jak srbský, tak chorvatský nacionalismus, ale střílí si i z nekompetentnosti a naivity západního světa, který do války vstoupil z pozice poněkud bezradné autority.

Diametrálně odlišným snímkem je Schmidtovo drama *Sokol ho neměl rád (Sokol ga nije volio, 1988)*, které se odehrává rovněž v době války, ale té, jež probíhala o padesát let dříve. Málo kdo si u nás uvědomuje, že v prostoru Jugoslávie probíhala i tehdy občanská válka. Proti německým, italským, maďarským a bulharským okupantům a kolaborujícím chorvatským ustašovcům zde stál jednak partyzánský komunistický odboj, ale i převážně srbské četnické hnutí věrné jugoslávskému království. Pro četníky se postupem času stali větším nepřítelem komunisti, takže se proti nim později často spojovali i s okupanty. O tom, jak těžké bylo v tehdejší Jugoslávii zůstat neutrální a žít svůj život, vypráví Schmidtovo drama *Sokol ho neměl rád* z roku 1988.

Třetím režisérem, se dvěma filmy v programu je Lordan Zafranović. Stejně jako v případě Rajka Grlice se jedná o doplnění loňského programu věnovaného tzv. pražské škole. Každý český divák alespoň trochu obeznámený s jugoslávskou kinematografií zná Zafranovičovu válečnou trilogii *Okupace v 26 obrazech (Okupacija u 26 slika, 1978)*, *Pád*

Itálie (Pad Italije, 1981), *Večerní zvony (Večernja zvona, 1986)*. Myslím si ale, že jeho experimentálnější dramata *Mateho utrpení (Muke po Mati, 1975)* a *Kousnutí anděla (Ujed Anđela, 1984)* u nás viděl málokdo. Protože jsme loni tyto filmy i přes veškerou snahu nedokázali získat, jsem nesmírně rád, že letos se nám to povedlo a můžeme je promítnout – věřím, že budete všichni u toho.

Čtveřici filmů z devadesátých let doplňuje drama *Rudý prach (Crvena prašina, 1999)* Zrinka Ogresty, které bez příkras ukazuje situaci v poválečném Chorvatsku. Zrinka Ogrestu jehož filmy již od devadesátých let pravidelně sbírají ceny na všech možných evropských festivalech, a my jsme vám od něj v minulosti promítli filmy *Modrý květ (Plavi cvijet, 2021)* a *Z druhé strany (S one strane, 2016)*, jsme nemohli vynechat.

Osmdesátá léta jsou v našem programu možná žánrově nejpestřejší, což je signifikantní, protože žánrový rozptyl jugoslávské filmové tvorby této dekády je obrovský. Vedle *Kousnutí anděla* – dramatu s prvky erotiky a hororu a historického válečného dramatu *Sokol ho neměl rád* budete moci vidět také koprodukční jugoslávsko-československý dobrodružný film pro mládež *Tajemství staré půdy (Tajna starog tavana, 1984)* Vladimira Tadeje – filmaře, který měl mimo jiné obrovský vliv na podobu filmů o náčelníkovi Apačů Vinnetouovi.

V užším výběru filmů, které by měly reprezentovat sedmou dekádu dvacátého století, byl asi největší přetlak. Vedle Zafranovičova *Mateho utrpení* padla nakonec volba na drama Milivoje Puhlovskeho a Bruna Gamulina *Žijeme, pak se uvidí (Živi bili pa vidjeli, 1979)*, které odvážně brojí proti korupci šířající jugoslávský samosprávný socialismus. Také třetí film reprezentující toto desetiletí řeší velmi ožehavé téma. Drama *Lov na jeleny (Lov na jelene, 1972)* Fadila Hadžiće se zabývá problémem návratu chorvatských emigrantů, kteří před komunistickým režimem utekli na západ a jejich případnou majetkovou restitucí.

Vybrat pouhé tři filmy z plodných šedesátých let také nebylo jednoduché. Snímek *Událost (Događaj, 1969)* byl jasný. Tato Mimicova adaptace povídky A. P. Čechova byla vůbec prvním filmem jehož jméno jsem si poznačil do seznamu potenciálních filmů, které by neměly chybět v programu věnovanému chorvatské kinematografii druhé půle 20. století. Byť se nám v programu dostala až do pozdního pátečního večerního až nočního času, v žádném případě si ji nenechejte ujít. Také snímek *Bříza (Breza, 1967)*, který mne uhranul natolik, že jsem jej odmítl dát k překladu jazykově zdatnějším překladatelům a se zemitým kajkavským nářečím jsem se dva týdny trápil sám, je adaptací významného literárního díla (Slavko Kolar) a platí o něm stejné doporučení jako u *Události*.

Nejstarším snímkem v programu je nakonec drama *Tváří v tvář (Licem u lice, 1963)* Branka Bauera. To opět brilantně reflektuje soudobou realitu. Celé se odehrává na schůzi dělnické rady jednoho podniku. Branko Bauer do něj dokázal vnést napětí srovnatelné s jednáním poroty v legendárním americkém snímku Sidneyho Lumeta *Dvanáct rozhněvaných mužů (12 Angry Men, 1957)*.

Původním záměrem bylo představit chorvatskou tvorbu celého půlstoletí. Vybrané snímky z padesátých let se nám ale bohužel nepodařilo sehnat, protože buď již nikdo neví, kdo je vlastníkem autorských práv, jako v případě odvážné a v Jugoslávii až do 70. let zakázané společensko-politické satiry *Ciguli Migili* (1952), nebo jsme se s vlastníky práv nedokázali (patrně díky jejich vysokému věku) zkontaktovat. To je třeba případ snímku Nikoly Tanhofera *H 8* (1958), který se dá považovat za první jugoslávský katastrofický film.

Jsem velmi zvědavý, jak se vám bude letošní program líbit. Dramaturgii Vsetínských filmových maratonů dělám samostatně již od roku 2012 a letošní program řadím vedle „Cinema Montenegro 1 a 2“ (2014) a „50 let lásky a svobody v jugoslávském a srbském filmu“ (2020) mezi tři nejlepší, které jsem kdy sestavil. Když říkám nejlepší, nemyslím tím kvalitu filmů v programu, ta je myslím standardně velmi vysoká a vyrovnaná, ale zejména to, jak komplexně pokrývají vybrané filmy zvolené téma a jak moc se pouští do v Česku nezmapovaných vod.

Mým přáním je, aby žádný z diváků neviděl pouze jediný film. Je to přeci jen FILMOVÝ MARATON!

Jiří Fiala – dramaturg Vsetínského filmového maratonu

Pátek 11. dubna 2025

17:00 hodin

SRDCE NENÍ V MÓDĚ

Srce nije u modi
komedie, drama, válečný
Chorvatsko 2000, 83 min

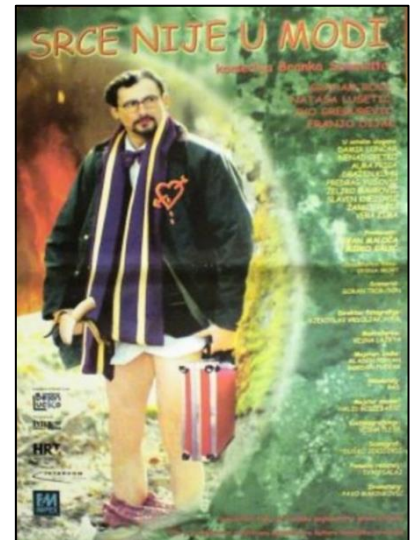
Režie: Branko Schmidt

Scénář: Goran Tribuson

Kamera: Vjekoslav Vrdoljak,

Střih: Vesna Lazeta

Hrají: Graham Rock, Nataša Lušetić, Ivo Gregurević,
Franjo Dijak, Damir Lončar, Nenad Cvetko, Alma Prica,
Dražen Kuhn, Filip Šovagović a další
České titulky: Jiří Fiala a Karolína Fialová

V Chorvatsku zuří občanská válka a anglický biolog se snaží získat prostředky pro stavbu krytu, který by ochránil vzácný dub ve vesnici Starý Rastovac.

Synopse: Henry Wood je anglický biolog a ekologický aktivista. Když v roce 1991 propukne po vyhlášení nezávislosti Chorvatska na Jugoslávii válka mezi Chorvaty a Srby, rozhodne se, že tomuto konfliktu nebude nečinně přihlížet. Dozví se totiž, že v centru bojů, ve vesnici Starý Rastovac ve východní Slavonii, roste nejstarší dub na severní polokouli. Vymyslí plán na výstavbu betonového krytu, který by měl strom ochránit před válečným běsněním. Sežene finanční prostředky a osobně se vydává do Chorvatska, aby zařídil výstavbu krytu.

V Osijeku potká chorvatskou novinářku Katu pracující pro BBC. Té se sice jeho nápad zdá (stejně jako místním úřadům) groteskní, nicméně usoudí, že by z něj mohl být zajímavý námět pro reportáž. Souhlasí s tím, že jej doprovodí do Starého Rastovce. Další do party je mladík Robert, který právě přicestoval s lyžemi na zádech ze západního Německa a pro místní tajnou policii se stal okamžitě podezřelým. Z nějakého důvodu má

rovněž eminentní zájem na tom dostat se do Starého Rastovce. Průvodcem a řidičem se jim stává místní domobranec Ante – dobromyslný, ale trochu jednodušší chorvatský patriot. Cesta do Starého Rastovce vedoucí přes území ovládané tu Jugoslávskou lidovou armádou, tu srbskými paravojeckými jednotkami, tu chorvatskou domobranou může začít. Na konci čeká Woodova kolegyně, doktorka Ružić a vzácný strom. Nebo je to všechno trochu jinak? Dvojice tajných agentů připomínajících Laurela a Hardyho, která je jim v patách, věcem určitě přijde na kloub...

O filmu: Snímek *Srdce není v módě* natočil na přelomu tisíciletí podle scénáře Gorana Tribusona Branko Schmidt. Neblahým událostem ve východní Slavonii v jednaděvadesátém roce se věnoval již v aktuálním čase svými dokumenty nebo filmovým dramatem (rozpracovaným i do televizní série) *Vukovar se vrací kući* (*Vukovar se vrací domů*) z roku 1994. Tentokrát ale zvolil jiný žánr. Na první pohled se jedná o bláznivé komediální roadmovie, které těží z tradice jugoslávské komediální tvorby 70. a 80. let. Přesnější by asi bylo napsat, že pracuje s humorem upomínajícím francouzské komedie 60. a 70. let (jež byly těm jugoslávským jistě důležitou inspirací).

Pokud se na film podívá trochu pozornější divák, okamžitě zjistí, že to až taková sranda není. Ona to teda sranda je, ale za všemi těmi fóry a gagy se ukrývá spousta vážných témat. Samozřejmě už samo zasazení děje doprostřed války, ve které proti sobě stojí Chorvaté usilující o svou nezávislost na Jugoslávii a svobodu a Srbi, pro které je Jugoslávie zárukou toho, že se nebudou opakovat události z doby fašistického Nezávislého státu Chorvatsko, je necelou dekádu po těchto událostech odvážným počinem. Pojmout film jako komedii, to vyžadovalo opravdu kus odvahy.

Série válečných konfliktů z první půle devadesátých let minulého století a jejich důsledky rezonují jak v současné chorvatské či srbské společnosti, tak v kinematografiích postjugoslávských zemí, dodnes. A to už uběhla další dvě desetiletí. V roce 1999 byl Branko Schmidt prvním chorvatským režisérem, který měl odvalu natočit satiru, jež si utahuje nejen z nepřítele a z neschopnosti západního světa zabránit na jihu Evropy eskalaci bezpráví a násilí, ale míří i do vlastních řad. Navázal tak na Vinka Brešana a jeho o tři roky starší snímek *Kako je počao rat na mom otoku* (*Jak začala válka na mém ostrově*, 1996). Brešan v tomto filmu uplatňuje podobně satirický pohled při vykreslení blokády kasáren Jugoslávské lidové armády, ke kterým opravdu došlo na počátku války v Chorvatsku. Schmidtův (i Brešanův) film je tak v ostrém kontrastu s jednostrannými chorvatskými filmovými reflexemi války, které většinou produkovala chorvatská kinematografie v devadesátých letech. Svým způsobem je i odpovědí na tvorbu srbských filmařů, kteří ve více případech přinášeli kritický pohled na válku a roli jejich národa v ní již v první půli 90. let.

Schmidtův film nenechává diváka na pochybách, že je boj Chorvatů spravedlivý. Akcentuje ale spíše jejich boj za svobodu na místo boje za nezávislost (viz. úvodní titulek a titulek v závěru filmu před skokem do současnosti). Hlavním nepřitelem pro Chorvaty je ve filmu Jugoslávská lidová armáda, která byla již za Jugoslávie jakýmsi státem ve státě a garantem pokračování komunistické diktatury. V 91. roce je po masivních dezercích vojáků ostatních národností složená převážně ze srbských branců, čímž se pro Chorvaty změnila ze síly bránící stát a jeho jednotu v sílu okupační.

Branko Schmidt s Goranem Tribusonem napsali velmi chytrý scénář. Všechny postavy, které v příběhu uvidíme, jsou metaforou aktérů událostí z Chorvatska 91. roku. Je jen na divákovi, aby poznal, kdo koho a co představuje. (Jiří Fiala)

19:00 hodin – zahájení přehlídky

VŠECHNO JEDNOU SKONČÍ

Svemu dođe kraj
drama, thriller, krimi, romantický
Chorvatsko 2024, 89 min

Režie: Rajko Grlić

Scénář: Rajko Grlić, Ante Tomić
(podle prózy Miroslava Krležii)

Kamera: Branko Linta

Střih: Tomislav Pavlič

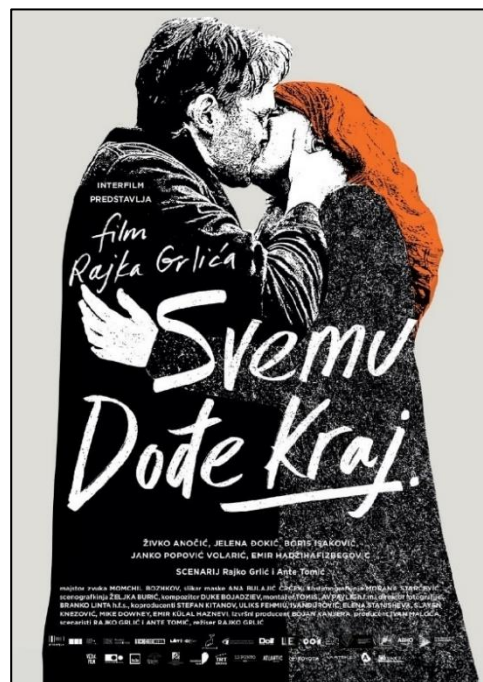
Hudba: Duke Bojadziev

Hrají: Živko Anočić, Jelena Đokoć, Boris Isaković,
Emir Hadžihafizbegović, Janko Popović Volarić,

Ksenija Marinković, Marina Redzepović,

Srđan Grahovac, Angela Nedyalkov a další

České titulky: Jakub Novosad

Mladý advokát má morální dilema. Ví, že důkazy, díky kterým vyhrál soudní spor pro vlivného oligarchu obviněného z vraždy, byly falešné.

Synopse: Výstřely z detailně nasnímané hlavně zbraně, které pročísnou tmu v prvním záběru nového filmu Rajka Grliće *Všechno jednou skončí* nejsou skutečným počátkem příběhu. Ten začíná v minulosti v době války v Jugoslávii na počátku 90. let a pokračuje za Tuđmanovy vlády v prvním desetiletí chorvatské samostatnosti. Tehdy se v bolestech způsobených zejména nacionalistickými komplikacemi rodila chorvatská svoboda

a demokracie. Ony výstřely z počátku filmu jsou ale pro hlavního hrdinu, úspěšného obhájce Makse Pintera, katalyzátorem, který odstartuje dramatické změny v jeho pohledu na život.

Maks se svým partnerem Grgou právě vyhráli soudní spor, ve kterém obhajovali jednoho z nejbohatších a nejvlivnějších Chorvatů Dinka Horvata. Ten byl obviněn z dvojnásobné vraždy, a výstřely vyšly právě z jeho zbraně. Obhajoba byla postavena na tom, že se Horvat bránil na svém pozemku před ozbrojenými lupiči. Vzhledem k tomu, že je Horvat veřejně známou osobou, má spor velkou mediální publicitu a samotné přelíčení je navštíveno také množstvím lidí, kteří jsou přesvědčeni o Horvatově vině a verdiktem jsou šokováni. Mezi veřejností sledující soudní přelíčení nechybí lidé propuštění z masokombinátu, který Horvat nedávno zavřel a údajně jim dluží plat za mnoho měsíců. Důležité pro další vývoj událostí je také to, že Maks mezi nimi zahlédne i svou studentkou lásku Ninu. Ta v minulosti vinila Horvata ze smrti svého otce, který se stejně jako Horvat pohyboval v 90. letech v kruzích obklopujících tehdejšího prezidenta Tuđmana.

Maks ví, že důkazy prokazující nevinu Dinka Horvata jsou falešné, a pohled na lidi, kterým tento magnát ublížil, v něm umocní morální dilema, se kterým od počátku sporu bojoval.

Na večírku na oslavu vítězství, na který k Horvatovi přišly nejvyšší chorvatské elity včetně premiéra a arcibiskupa, se neovládne a Horvata obviní z vraždy dvou nevinných lidí. Tento výstup někdo natočí a dá na sociální síť. Z videa se stane nejpopulárnější chorvatský virál a Dinko Horvat Makse zažaluje za pomluvu. Když se Maks u soudu odmítne omluvit, není pro něj cesty zpět. Schyluje se k bitvě, ve které stojí na jedné straně jeden z nejmocnějších mužů Chorvatska Dinko Horvat podporovaný soudy, vládnoucí elitou, médii a tím pádem i veřejným míněním a na té druhé je suspendovaný právník Maks Pinter, který může hledat oporu nanejvýš u vyhozených zaměstnanců zrušeného Horvatova masokombinátu a snad i u bývalé přítelkyně Niny...

O filmu: Scénář filmu, který napsal Rajko Grlić společně s Ante Tomićem, je inspirovaný románem *Na rubu pameti* (*Na pokraji rozumu*, 1938) známého chorvatského spisovatele Miroslava Krleži. Děj však zasadili do chorvatské současnosti, jejíž stinné stránky rozkrývají.

Rajko Grlić v minulosti natočil filmy, ve kterých byl mnohdy velmi kritický k současnému režimu a poměrům, které pod jeho vlivem panovaly. Měl problémy za socialismu a za Tuđmana se stal v Chorvatsku personou non grata. Devadesátá léta proto strávil zejména v USA. Jeho kritika poměrů byla za bývalých režimů většinou rafinovaně ukryta v nejrůznějších metaforách. Tentokrát ale natočil politický kriminální thriller (s přesahy do dalších žánrů), ve kterém veškerý jemnocit odložil, a přímo pojmenovává zlo, které pokrývá současný politický systém v jeho rodné zemi. Rajko Grlić je totiž jedním

z tvůrců, kteří se nebojí říct nahlas, co se mu nelíbí. Film se sice odehrává v Chorvatsku, myslím si ale, že podobný příběh by mohl být natočen v jakékoliv postkomunistické zemi, Česko nevyjímaje. (Jiří Fiala)

21:20 hodin

MATEHO UTRPENÍ

Muke po Mati
drama

Jugoslávie 1975, 99 min

Režie: Lordan Zafranović

Scénář: Mirko Kovač, Lordan Zafranović

Kamera: Karpo Ačimović Godina

Střih: Josip Remenar

Hudba: Vladimír Kraus

Hrají: Boris Cavazza, Alicija Jachiewicz, Žarko Radić,
Božidarka Frajt, Mirko Boman, Hermina Pipinić a další

České titulky: Kristýna Dufková

Mate odchází z dalmatského venkova do Splitu, kde se živí jako dělník v loděnici a snaží se prosadit v místním boxerském klubu.

Synopse: Mate pracuje jako dělník v loděnici ve Splitu. Věnuje se boxu a je považován za velký talent – pro splitský boxerský klub, který bojuje v jugoslávské lize je největší nadějí. Práce a sport mu zabírají většinu času, takže domů do malé vesnice v horách nad Splitem, kde žije jeho matka, manželka Mare a mladší bratr Luka se dostává jen zřídka.

Když se doma Mate několik týdnů neukáže, přijede za ním do Splitu matka, s žádostí, aby se vrátil domů a vymluvil svému mladšímu bratrovi jeho nápad odjet za prací do Německa. Matka se obává, že by tím Luku nadobro ztratila a myslí si, že na staršího bratra dá. Luka ale k Matemu nechová takový respekt, jak si matka myslí. Luka totiž – možná z nedostatku jiných příležitostí – potají svádí Mateho ženu Maru. Nechá se nicméně přesvědčit, aby šel místo do Německa s Matem do Splitu, kde by měl začít studovat. Mate mu domluví podnájem u mladé kolegyně z práce Ory, se kterou má sám víc než jen pracovní vztah. To se ukáže jako zcela fatální rozhodnutí, které odstartuje řetězec dalších událostí...

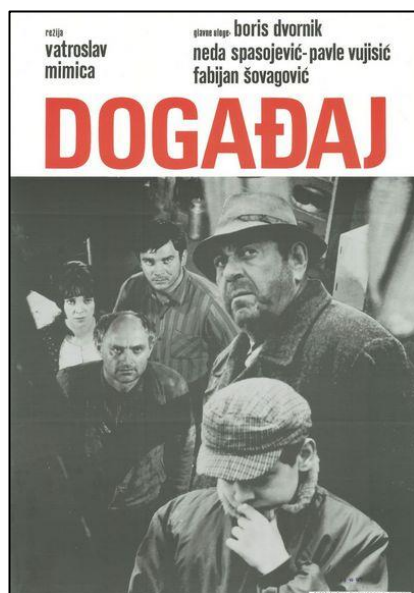
O filmu: Výše uvedený popis Zafranovićova dramatu *Mateho utrpení* je opravdu jen rámcový, protože se zdaleka nejedná jen o drama řešící vztahy dvou bratrů, kteří přišli ze zapadlé vsi do moderního industriálního prostředí a jejich matky, která se o ně bojí. Kromě toho zde můžeme najít několik dalších vztahových trojúhelníků, které se navíc vzájemně prolínají. Ve sportovní rovině, které je věnováno poměrně hodně času, zde máme *Mateho*, jeho trenéra a šéfa boxerského klubu. Mezi touto trojicí fungují zvláštní vazby, silnější, než je ve sportu obvyklé. Dále je tu *Mate*, *Luka* a *Mare*, resp. *Ora*, která je v příběhu paradoxně důležitější postavou než *Mateho* manželka. Další dějová linka vyplývá z trojice *Ora*, a její nevlastní rodiče – náhradní matka, se kterou *Ora* bydlí a její zesnulý manžel, jenž odkázal dům *Oře*. Napětí mezi matkou a dcerou je takřka hmatatelné a má vliv i na oba bratry.

Příběh fragmentovaný do krátkých epizod je prostoupený svárem *Erota* a *Thanata*, lásky a nenávisti, pomsty a odpuštění. Můžeme v něm hledat odkazy jak na poměry v tehdejší Jugoslávii, tak různé motivy upomínající na biblické příběhy.

Za zmínku stojí i dynamická kamera *Slovince Karpa Godiny*. Skvěle nasnímány jsou všechny intimní scény odehrávající se v šerosvitu interiérů i všechny boxerské scény. Chtělo by se říct, že tvůrci měli nakoukaného *Rockyho* či *Zuřícího býka*, jenže *Mateho utrpení* vzniklo dříve. (*Jiří Fiala*)

23:25 hodin

UDÁLOST

Događaj

drama, horor, thriller

Jugoslávie 1969, 92 min

Režie: Vatroslav Mimica

Scénář: Vatroslav Mimica, Krunoslav Quien,

Željko Senečić (podle povídky Antona Pavlovče Čechova)

Kamera: Frano Vodopivec

Střih: Katja Majer

Hrají: Pavle Vuisić, Sergio Mimica - Gezzan,

Boris Dvornik, Fabijan Šovagović, Neda Spasojević,

Marina Nemet a další

České titulky: Lenka Fialová

Dědeček s vnukem se vrací z trhu, kde prodali koně, domů na horskou samotou. Brzy si všimnou, že je sledují dva podezřele vypadající chlapi.

Synopse: Děda Jura a jeho dvanáctiletý vnuk Marjan, kteří žijí v domě na samotě, jdou do města na trh prodat koně. Kůň je sice jako člen rodiny, ale své už si odsloužil, takže nezbývá než ho dát na maso, a ještě za něj něco utržit. Pro chudé obyvatele chorvatského vnitrozemí jsou takto získané peníze nepostradatelné. Mladý Marjan je sice smutný, ale rozhodnutí svého dědečka chápe.

Již od prvních minut buduje Mimica tíživou atmosféru. Pes, který na něco štěká, temná hradba lesa, v okolí nedostavené, ale již chátrající samoty, na kterou se Jura s obavou několikrát ohlíží. To jsou detaily, kterými Mimica dostává diváka velmi rychle do stavu napětí.

Cesta na trh vede ponurým lesem, kde vládne atmosféra zlověstné předtuchy. Jakoby se v mlze, ze které se ozývá vlčí vytí skrývalo ještě něco jiného. Také převozník na voru Juru varuje, že v okolí v poslední době došlo k několika přepadením.

Na pouti se Marjan seznámí s čipernou veselou dívkou jeho věku, která se tam potuluje sama. Pro děti, které žijí na lesních samotách, je takové setkání výjimečnou událostí. Jejich bezstarostnost je v ostrém kontrastu k okolnímu dění a morbidním událostem, při kterých se Marjan s dívkou v závěru znovu setká.

Jurovi se podaří koně prodat. To, že za něj utržil docela slušné peníze, bohužel neunikne pozornosti podezřele působícího muže, který se potuluje po tržnici a vyvolává různé spory.

Odpoledne se pomalu kloní k večeru, a tak se Jura s Marjanem vydávají na zpáteční cestu...

O filmu: Po modernistické trilogii *Prometheus z ostrova Viševica* (1964), *Pondělí nebo úterý* (1966) a *Kajo, zabiju tě!* (1967) se snímkem *Událost* rozhodl klasik jugoslávského a chorvatského filmu Vatroslav Mimica vrátit ke standardnější naraci. Tak se zrodila *Událost* natočená podle povídky Antona Pavloviče Čechova. Jedná se o drama s prvky thrilleru a hororu, ve kterém Mimica navazuje na film *Kajo, zabiju tě!*. I zde se vypořádává s iracionálním zlem, které je v lidech ukryto. Na rozdíl od svého předchozího filmu, který byl zasazen do městského prostředí, se *Událost* odehrává v chudé venkovské oblasti vnitrozemského Chorvatska, jejíž atmosféru Mimica skvěle zachytil. Hlavní motivy sice Mimica přebral od Čechova, přetavil je ale v svébytné autorské dílo, ve kterém je jeho přínos minimálně stejně důležitý jako ten Čechovův.

Film je zajímavou variantou roadmovie. Hlavní hrdinové sice neurazí žádný závratný kus cesty, ale v dlouhých časových úsecích jsou na pochodu po lesních pěšinách. Kolem tohoto doprovodného motivu putování se utváří filmová kompozice a k nejzákladnější události dojde při něm. Naturalistická akční scéna, ve které se se Jura – silný, ale již stárnoucí muž (představovaný velikánem jugoslávského filmu Pavle Vujisićem) střetne

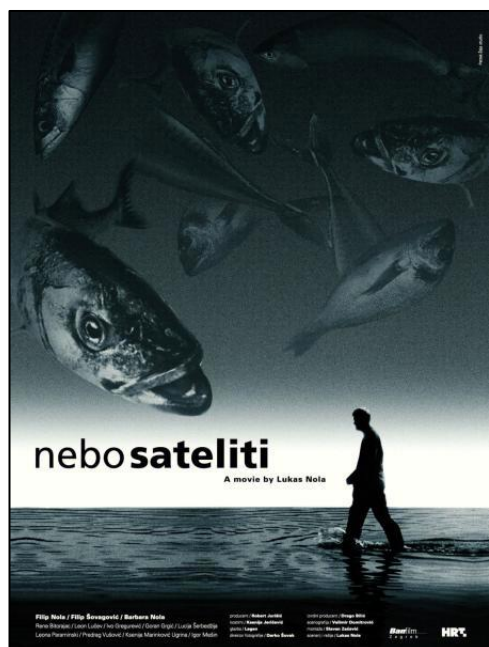
s násilníky zahranými brilantně dalšími hvězdami jugoslávské kinematografie Borisem Dvornikem a Fabijanem Šovagovićem, patří k nejsilnějším momentům jak tohoto snímku, tak celé jugoslávské kinematografie.

Na festivalu v Pule získal film v roce 1969 Stříbrnou Arenu v kategorii nejlepší film a Frano Vodopivec Zlatou Arenu za nejlepší kameru. (*Jiří Fiala s využitím anotace Damira Radiće z www.kinotuskanac.hr*)

Sobota 12. dubna 2025

9:30 hodin

NEBE, SATELITY

Nebo sateliti

drama, thriller, válečný

Chorvatsko 2000, 80 min

Režie: Lukas Nola

Scénář: Lukas Nola

Kamera: Darko Suvak

Střih: Slaven Zečević

Hudba: Legen

Hrají: Filip Nola, Filip Šovagović, Barbara Nola, Rene Bitorajac, Leon Lučev, Ivo Gregurević,

Goran Grgić, Lucija Šerbedžija, Leona Paraminski, Predrag Vušović, Ksenija Marinković a další

České titulky: Branka Čačković

Dezorientovaný uprchlý válečný zajatec prochází krajinou válkou zmítaného Chorvatska a snaží se najít sám sebe. Na vše dohlíží vojenské satelity.

Synopse: Při výměně zajatců mezi srbskou a chorvatskou stranou, na kterou dohlíží mezinárodní pozorovatelé, zůstane na korbě nákladáku sedět jako poslední mladý muž s nepřírozeně světlými vlasy. Když pozorovatel vyvolává podle seznamu jména lidí, kteří mají být vyměněni, na žádné z nich nereaguje. Tlumočnice vidí, že je muž mimo realitu a má obavy, aby na kamionu nezůstal a nevrátil se zpět do zajetí. Řekne mu, aby kývl hlavou, až vysloví poslední jméno. A on to udělá. Od té doby je z něj Jakov Ribar (Rybář).

Když je postaven do fronty zajatců na výměnu, z ničeho nic se rozhodne odejít pryč. Nereaguje na střelbu ani na varování, že jde do minové pole. Prostě odchází a nikdo se za ním neodváží a žádná kulka jej nezraní.

Od té chvíle je na cestě. Prochází krajinou, ve které zuří válka. Pozoruje, co se kolem děje, ale jako by to šlo všechno mimo něj. Zdá se, že si na nic nepamatuje.

Střetává se s různými lidmi – zmiňme podrobněji alespoň setkání, ze kterého je odvozen název filmu. Jako první se setká s „válečným poustevníkem“ Johnym, který pěstuje a hojně užívá marihuanu a přežívá v údajné Titově chatě uprostřed minového pole. S ním se nechá vyfotit vojenským satelitem. Oba se shodnou, že patří k „naším“, aniž je vysvětleno, kdo to ti „naši“ jsou. Jinak je v průběhu děje zajat Chorvaty, umístěn do vojenské nemocnice, kde se sblíží s mladou doktorkou, nutí ho shazovat bomby z letadla a dostává se rovněž do srbského zajetí. Všechno válečné běsnění, kterého je svědkem, jej ale nechává víceméně netečným. Až do chvíle, kdy dojde k události, které jej přiměje učinit zázrak.

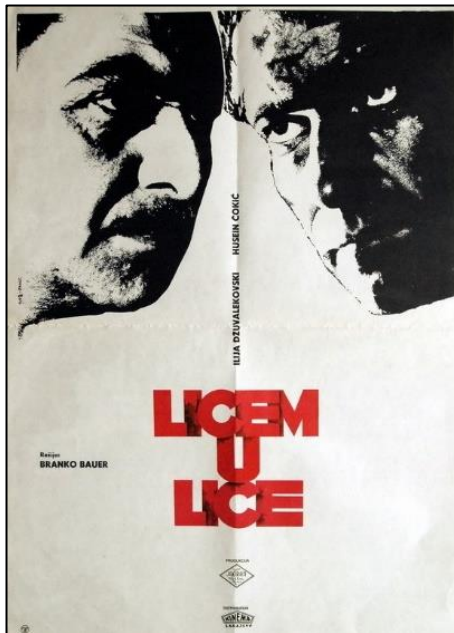
O filmu: Lukas Nola natočil na konci minulého století film, který reflektuje občanskou válku v Jugoslávii, resp. v Chorvatsku, zcela odlišným způsobem než ostatní filmaři. Bylo by asi chybou, kdybych se snažil jeho děj vysvětlovat. Nejlépe bude, nechat každého diváka, aby se do filmu ponořil a vytvořil si svou interpretaci. Domnívám se, že jich může vzniknout celá řada.

Zajímavé je spekulovat o inspiračních zdrojích tohoto filmu. Tím hlavním je samozřejmě válka, která skončila pár let před jeho natočením. Jeden významný inspirační zdroj prozrazuje ve filmu sám Lukas Nola, který je také autorem scénáře. Chorvatský důstojník se ptá Jakova, jestli viděl Copollovu *Apokalypsu* a dále rozebírá kontroverzní osobu plukovníka Kurtze z tohoto filmu. Ano, film *Nebe, satelity* je podle mne tak trochu chorvatskou *Apokalypsou*. Příznačné je ale taky to, že v rozhovoru musí velitel ihned zdůraznit, že mluví o Kurtzovi a ne o „kurcovi“... Přeci jen jsme na Balkáně a tady by mohlo dojít k mýlce (znalci Balkánu jistě chápou narážku).

V anotaci k předchozímu Nolovu filmu *Ruské maso* taktéž zmiňují přiznanou inspiraci ikonickými západními filmy. Abych vše uvedl do rovnováhy, tak si dovolím vyslovit domněnku, že pokud by Nola neviděl Tarkovského *Stalkera*, vypadal by tento film jinak. Nolu tímto samozřejmě neviním z plagiátorství, protože *Nebe, satelity* jsou svébytným chorvatským filmem s vlastním poselstvím. (*Jiří Fiala*)

11:25 hodin

TVÁŘÍ V TVÁŘ

Licem u lice

drama

Jugoslávie 1963, délka: 81 min

Režie: Branko Bauer

Scénář: Bogdan Jovanović

Kamera: Branko Blažina

Střih: Blaženka Jančik

Hudba: Branimir Skalac

Hrají: Ilija Džuvalekovski, Husejn Čokić,

Vladimir Popović, Tomanija Đurićko,

Nevenka Benković, Drago Mitrović,

Uglješa Koladinović, Milan Srdoc, Boris Dvornik a další

České titulky: Petr Michálek

Na stranické schůzi je dusno. Padají obvinění, hlasuje se o vyloučení ze strany.

Synopse: V malém stavebním podniku je překvapivě a narychlo samotným ředitelem svolána schůze dělnické rady. Ústředním bodem setkání je „Případ Milun Koprivica“. Muž ve středních letech, s minulostí partyzána, poctivého komunisty a vynikajícího pracovníka čelí podezření, že je autorem anonymního dopisu Ústřednímu výboru, plného pomluv o hospodaření podniku a údajné pasivitě dělnické rady vůči vedení. Pomluv? Milun Koprivica popírá, že by dopis napsal, ale zároveň prohlašuje, že souhlasí s každým jeho slovem.

Už dlouhou dobu jsou známy konflikty mezi Koprivicou a ředitelem podniku Čumićem. Oba muži spolu prožili léta přátelství utužená těžkými podmínkami partyzánského boje. Nyní stojí proti sobě a mezi nimi jsou členové dělnické rady závodu, lidé žijící na jednom místě, prožívající různé vztahy přátelské, milostné i rodinné. A tato schůze má rozhodnout o vině a trestu jednoho z nich.

Je navrženo vyloučení z komunistické strany – pro čestného komunistického funkcionáře s partyzánskou minulostí, který své práci obětoval i osobní štěstí, zjevně nesmírná morální potupa.

Avšak Koprivica ještě před hlasováním odevzdává sám stranickou knížku a ze schůze odchází.

Už tak napjatá situace kulminuje – zpočátku jen na hodinu plánovaná schůze se protáhne až do rána, přičemž postupně vychází najevo odpovědi na palčivé otázky: Je Milun Koprivica skutečně vinen? Napsal ten dopis? Je ten dopis jen snůškou pomluv, nebo je v něm pravda? A je-li v něm pravda, kdo je tedy skutečným viníkem?

Během schůze, která nakonec rozhoduje nejen o jednom člověku, se obnažují charaktery, vzájemné sympatie i antipatie a motivace zúčastněných. Aby došlo k odhalení podstaty problému a k naději na jeho řešení, musí všichni jednotlivci překonat svou pasivitu, své pohodlí a léta vnučenou konformitu, a promluvit jako kolektiv o věcech, o nichž se na schůzích dosud mlčelo...

O filmu: V jugoslávské kinematografii orientované převážně na populární žánry s důrazem na válečnou tematiku bylo drama Branko Bauera překvapením. Termín „první (pravý) politický film“, jak byl snímek *Tváří v tvář* ve své době označován, je však nutno brát s rezervou.

Prvním filmem, který se kriticky vyrovnával s politickými problémy země, byla satira *Ciguli Miuli* (r. B. Marjanović, 1952), která však byla zakázána až do roku 1977. V trezoru (v Jugoslávii se ujal termín „bunkr“) se ocitly i některé filmy, jejichž motivy nekonvenovaly se směřováním země po roztržce Tita se Stalinem.

Od té doby se filmoví tvůrci Jugoslávie politickým tématům vyhýbali. Připomeňme, že v kinematografiích jiných komunistických zemí již tehdy existovaly „účtující“ filmy, přičemž jako obraz dobové společnosti se volila i prostředí pracovních kolektivů – například v polském *Člověku na kolejích* (r. A. Munk, 1956) nebo v československém filmu *Zde jsou lvi* (r. V. Krška, 1958). V jugoslávské kinematografii šlo o neznámou pevninu.

Úděl filmu *Tváří v tvář* byl nejistý, byť konvenoval s tezemi Titova projevu o škodlivosti byrokracie předneseném o rok dříve ve Splitu. Některé teze a otázky zanesené do příběhu působily až příliš odvážně a provokativně. Pro jistotu v titulcích nebylo uvedeno jméno „politicky nespolehlivého“ spoluscenáristy Krešo Golika.

Na festivalu v Pule oznámil Tito Bauerovi, že má k filmu jen jednu námitku: „Měl být ještě ostřejší!“ Tím se obavy o osud filmu rozplynuly. Titovo přání pak splnila řada dalších jugoslávských politicko-kritických filmů šedesátých let, jimž *Tváří v tvář* vydláždil cestu. Film nakonec v Pule získal hlavní cenu, cenu diváků a cenu za nejlepší režii.

O rok později byl film uveden v soutěži karlovarského festivalu. Na něm získal hlavní cenu snímek *Obžalovaný* (r. J. Kadár, E. Klos, 1964). Tak se ocitly vedle sebe dva filmy komunistických zemí, které stály na počátku politicky kritické linie kinematografií Jugoslávie a ČSR, oba navíc s posvěcením nejvyšších stranických míst. Tím ale podobnost nekončí. Je až pozoruhodné, jak jsou si oba znamenité filmy blízké svou zápletkou, některými motivy i odvážným a optimistickým vyzněním. Máte-li tu možnost, vřele doporučuji oba snímky porovnat.

U obou také dobová kritika srovnávala (Bauer později připustil přímou inspiraci) s klasickým americkým filmem Sidneye Lumeta *12 rozhněvaných mužů* (*12 Angry Men*, 1957). Je-li základem Lumetova filmu opatrná kritika mccarthismu postavená na modelové situaci rozhodování poroty o kriminálním zločinu (původní scénář Bernarda Rosea byl pro televizní hru z roku 1954) a děj *Obžalovaného* pro jistotu datován rokem 1954, Bauerově filmu nelze upřít, že se nevyhýbá konfrontaci s tehdy aktuálními problémy jugoslávského samosprávného socialismu napřímo.

Nabízí ale mnohem více než pohled na dobové politické otázky. *Tváří v tvář* je především apoteózou odvahy jednotlivce čelit v souladu se svým svědomím pasivitě a oportunistu svého okolí i za cenu ztráty společenského uznání a osobního štěstí. Zároveň se film úspěšně vyhýbá tezovitosti, díky skvěle vystavěnému scénáři jsou povahově rozliční aktéři vykresleni lidsky přesvědčivě. Vyprávěcí styl, používající modernistické postupy, je velmi dynamický a s pozoruhodnou lehkostí přechází od prezentace niterných myšlenek jednotlivců přes jemně nastíněné vztahy mezi postavami až po proměny v chování kolektivu jako celku.

V kulisách zdánlivě ještě nedokončeného, ale už ošuntělého prostředí závodu a jeho okolí, se odvíjí děj jednoho společenství, jež pozapomnělo na své dřívější ideály a prochází obtížnou a nejistou cestou k jejich obnově. Díky přesvědčivosti, s níž je tato cesta zobrazena, si film *Tváří v tvář* uchoval svou působivost dodnes. Ke kladům filmu je nutno přičíst i pro Bauera typické znamenité vedení herců v čele s Ilijou Džuvalekovskim a Ilijou Ivezičem v hlavních rolích. (*Petr Michálek*)

13:15 hodin

TAJEMSTVÍ STARÉ PŮDY FILM (NEJEN) PRO DĚTI

Tajna starog tavana
dobrodružný

Jugoslávie, Československo 1984, délka: 83 min

Režie: Vladimir Tadej

Scénář: Jaroslav Petřík, Vladimir Tadej

Kamera: Jiří Kolín, Ned Vidaković

Střih: Zana Gerova, Antonín Strojša

Hudba: Arsen Dedić

Hrají: Mario Mirković, Jiří Guryca, Nina Petrović,

Rene Bitorajac, Spiro Guberina, Boris Dvornik,

Petar Jelaška, Jan Kanyza, Miloš Kopecký a další

V českém znění

Děti na prázdninách na ostrově Hvar najdou na půdě ztracený prototyp vynálezu, se kterým způsobí celosvětový rozruch a vzbudí zájem lidí s nekalými úmysly.

Synopse: Dnes se neznámí lidé z celého světa mohou potkat a seznámit na sociálních sítích. Ty v 80. letech minulého století ještě nebyly, přesto mohli lidé i tehdy navázat vztah na dálku. A to bez ohledu na uzavřené hranice, či železné opony, které dělily svět. Když to trochu zjednodušíme, stačilo si postavit krátkovlnnou vysílačku a hranice se pro vás staly jen čarami na mapě.

Pepík a Miro jsou dva asi třináctiletí kluci, kteří mají zvláštní koníček. Jsou to mladí radioamatéři. Miro je ze Záhřebu v Jugoslávii a Pepík je z Prahy. Nikdy se neviděli, a přesto jsou to nejlepší kamarádi. Potkali se totiž na krátkých vlnách.

Slyšet něčí hlas z radiopřijímače je sice hezké, ale opravdové setkání to nenahradí. Pepík a Miro proto touží po tom, aby se setkali. A v létě se jejich sen splní. Rodiče chlapců svolí, aby strávili prázdniny u Mirovy tety na ostrově Hvar.

Po příjezdu se Pepík seznámí s Mirem, s jeho sestrou Boženou a dalšími dětmi z Hvaru. Užívá si s nimi léta na Jadranu se vším, co k tomu patří, nejvíc ho ale zaujme vyprávění o Mirově předkovi, který byl ještě za dob Rakouska-Uherska kapitánem lodi a hlavně vynálezcem. Svou laboratoř měl na půdě domu Mirovy tety. Půda je ale celá léta zavřená a nikdo neumí odemknout tři zámky dveří, které na ni vedou. To je přece jasná výzva!

Když dají kluci hlavy dohromady, přijdou na to, jak dveře otevřít. Na půdě je čeká spousta neznámých starých předmětů, jejich pozornost ale ihned zaujme přístroj u okna, připomínající dalekohled.

Na ostrově se začnou dít věci, o kterých se brzy dozví celý svět, a bohužel neuniknou ani očím lidí s nekalými úmysly...

O filmu: Snímek *Tajemství staré půdy* natočil v jugoslávsko-československé koprodukcii režisér Vladimír Tadej, syn české matky a chorvatského otce, který má na svém kontě zhruba dvě desítky filmů jako režisér, a ještě o něco více scénářů. Hlavním povoláním byl však scénograf a architekt. V této profesi jej najdeme v titulcích bezmála šedesáti filmů. Podílel se třeba na starším koprodukčním československo-jugoslávském snímku Oldřicha Lipského *Hvězda jede na jih* (1958). Český divák jeho práci zná především ze série filmů o náčelníkovi Apačů Vinnetouovi. Byl to právě Vladimír Tadej, kdo hledal lokace, kde se Vinnetou natáčel, a postavil pro filmy většinu staveb.

Ve snímku můžeme vidět i české herce – kromě představitele Pepíka také Jana Kanyzu v roli agenta Holma nebo Miloše Kopeckého v epizodní roli šéfa. Za kamerou stál Jiří Kolín a dramaturgii dělal Jan Gogola.

Tajemství staré půdy je typem filmu, jakých se dnes už bohužel moc netočí. V osmdesátých letech, ve kterých byl vyroben, byl ale žánr dobrodružného filmu pro mládež populární jak u nás, tak v Jugoslávii. *Tajemství staré půdy* proto určitě patří do letošního Maratonu, který má ambici přinést průřez chorvatskou kinematografií druhé poloviny 20. století. Jsem přesvědčen, že pobaví nejen dětské, ale také dospělé diváky. (*Jiří Fiala*)

15:30 hodin

RUDÝ PRACH

Crvena prašina

drama, thriller

Chorvatsko 1999, délka: 104 min

Režie: Zrinko Ogresta

Scénář: Goran Tribuson, Zrinko Ogresta

Kamera: Davorin Gecl

Střih: Josip Podvorac

Hudba: Neven Franges

Hrají: Josip Kučan, Marko Matanović, Ivo Gregurević, Steven Knezović, Kristijan Ugrina, Mirta Takač, Sandra Lončarić, Žarko Savić, Ante Vican a další

České titulky: Petr Hubáček

Během války v Chorvatsku dezertuje boxer Crni z jugoslávské armády. Skrývá se před vojenskou policií a vydělává pašováním.

Synopse: Vypravěčem dramatického příběhu odrážejícího společenskou změnu, které se počátkem 90. let dotkly všech obyvatel Chorvatska je šestnáctiletý chlapec Zrik.

Sedmadvacetiletý Crni, boxer z předměstského záhřebského klubu, dezertuje v polovině roku 1990 z jugoslávské armády. Ve městě se pochopitelně svou dezercí z armády nechlubí. Je zahořklý, protože neobdržel na frontu telegram o matčině smrti. Vrací se do svého rodného města právě ve chvíli, kdy se jeho bývalá přítelkyně Lidija vdává za místního majitele baru a podnikatele zvaného Boss.

Společně se svým kamarádem, automechanikem Škrkou, se Crni zaplete do obchodu s pašovanými cigaretami, aniž by tušil, že tím ohrožuje identický nelegální rozsáhlý byznys Lidiina nastávajícího.

Bývalý trenér boxu a místní policista Kirby chrání Crniho před vojenskou policií a také ho přemlouvá, aby začal znovu boxovat. Jejich vztah je kamarádský, ale zvláště nevyrovnaný.

Lidija brzy pozná skutečnou tvář svého novomanžela. Má snahu obnovit vztah s Crnim, ale ten se již více zajímá o Zrikovu sestru, kvůli které se rozhodne dát svůj život do pořádku.

Vypadá to, že se vše obrací k lepšímu. Pak ale dojde u Crniho doma k události, která Crniho plány smete ze stolu. Jejím jediným náhodným svědkem je Zrik – Škrǵův učeň, pro kterého je Crni jako jeho starší bratr...

O filmu: Film se odehrává v městské čtvrti západního Záhřebu na počátku 90. let. Zachycuje tamní komunitu v tomto období. Zkoumá morální dilemata postav, které se snaží vyrovnat s minulostí i současností. Jedná se o kombinaci psychologického dramatu a kriminálního thrilleru, která diváka nutí přemýšlet o otázkách spravedlnosti a pomsty.

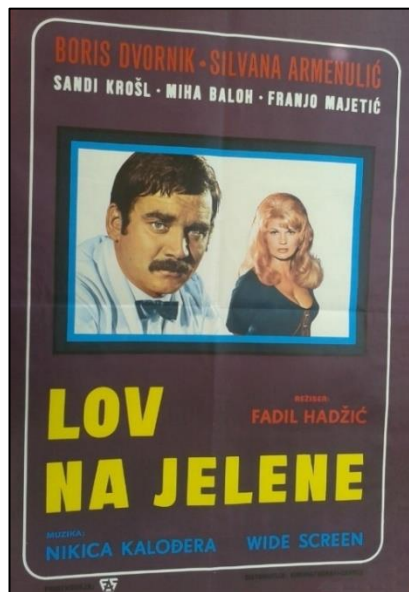
Režisér ve filmu využívá dlouhé záběry, které dodávají pocit neklidu a očekávání. Používá minimalistický a syrový styl, který zvýrazňuje psychické napětí postav. Dlouhé záběry dodávají divákovi pocit, že je součástí děje. Atmosféra filmu je dusná a melancholická, což odpovídá tématu ztráty a nejistoty. Film je nepochybně jedním z nejvýznamnějších chorvatských snímků konce 90. let, protože autenticky zachycuje poválečné Chorvatsko a jeho morální dilemata.

Film byl vybrán jako chorvatský kandidát na Oscara za nejlepší cizojazyčný film pro 72. ročník udílení cen americkou Akademií filmového umění, který se konal v roce 2000. Nakonec nebyl nominován mezi finální pětici, získal ale řadu jiných ocenění. (*Petr Hubáček*)

18:00 hodin

LOV NA JELENY

Lov na jelene

drama

Jugoslávie 1972, délka: 99 min

Režie: Fadil Hadžić

Scénář: Fadil Hadžić

Kamera: Milorad Jaksić

Střih: Radojka Tanhofer

Hudba: Nikica Kalođera

Hrají: Aleksander Krosl, Boris Dvornik,

Silvana Armenulić, Fabijan Šovagović, Miha Baloh,

Franjo Majetić, Mate Ergović, Zvonko Lepetić a další

České titulky: Lenka Fojtíková

Emigrant se vrací domů a chce získat zpět svůj majetek. Musí ale dokázat, že za války nekolaboroval s ustašovským režimem.

Synopse: „Naštěstí mě budou soudit vzdělanější, než jsi ty. Tvoje práce je vzít mě na záchod, když si řeknu.“ Toto říká zadržený policistovi, když spolu čekají na vlak, kterým má být eskortován do vazební věznice. Soud ještě neproběhl a zadržený není odsouzen. Policista i přednosta stanice ale už mají o jeho vině jasno.

Vlak za chvíli přijede do stanice a vystoupí z něj Ivan Šušnjar, který se po mnoha letech strávených v emigraci vrací do svého rodného Varaždinu, odkud po druhé světové válce uprchl kvůli strachu o život. V době existence Nezávislého státu Chorvatsko během 2. světové války totiž krátce pracoval jako písař na katastrálním úřadě. Když do Varaždinu vstoupily vítězné partyzánské jednotky, začaly ihned účtovat se zrádci. Mladý, tehdy osmnáctiletý úředník Ivan Šušnjar je obviněn z kolaborace s ustašovským režimem a jen těžko může doufat v spravedlivý soud. Rozhodne se proto utéct do zahraničí. I vítězní partyzáni měli okamžitě jasno, že je vinen. Ani oni k tomu nepotřebovali žádný soud.

Po pětadvaceti letech se Ivan Šušnjar rozhodl vrátit z Austrálie, kde se mu zatím podařilo vydělat na jugoslávské poměry poměrně hodně peněz, domů. Věří, že by se na něj měla vztahovat amnestie, na základě které byli mezitím v Jugoslávii propuštěni někteří političtí vězni. Chce vrátit zpět svůj rodný dům, který partyzáni zkonfiskovali. K tomu ale musí získat svědectví několika lidí o tom, že nekolaboroval s ustašovským režimem a nedopustil se žádných válečných zločinů. Je si jist, že se mu to podaří, protože

je přesvědčen o své nevině. Věří, že lidé budou svědčit v jeho prospěch. Sám se přihlásí na policii, aby ta prověřila jeho případ. I od advokáta, kterým se nechá zastupovat, dostane ujištění, že je jeho případ jasný a restituci by nic nemělo bránit.

Situace se ale záhy začne komplikovat. V Ivanově domě totiž žije Jožo Vikulić – člověk, který jej z něj v roce 1945 odvedl a poté dělal léta náčelníka policie. Nyní je sice již penzionován, ale uchoval si stále značný vliv. Jakožto majitel oblíbeného hostince a člen výboru místní komunistické organizace má ve městě spoustu přátel. O tom se záhy přesvědčí i Ivan, když jej ve Vikulićově hostinci napadnou dva muži...

O filmu: Film *Lov na jeleny*, je vedle snímků *Protest* a *Novinář*, považován za Hadžićův nejodvážnější filmařský počin. Z těchto tří se pouští zřejmě na nejtenčí led, protože vedle kritiky nešvarů socialistického zřízení si dovoluje zpochybnit správnost počínání režimem glorifikovaných partyzánů. To nejlépe vystihuje věta, kterou se před Šušnjarem hájí Vikulić: „Nepotřebovali jsme zákony na ustašovské vrahy a zrádce. Kulka stačila.“ Kromě toho se dotýká citlivého tématu politické emigrace a jejího napojení na ustašovské hnutí. Otevírá otázky viny a nevin, odplaty a zneužití moci.

Na poměrně malém prostoru se Fadilu Hadžićovi podařilo vystavět plastický model tehdejší jugoslávské společnosti. Hlavními postavami a protivníky jsou samozřejmě Šušnjar s Vikulićem vyznávající zcela opačné životní hodnoty. Kromě nich se v příběhu objevuje panoptikum mnoha dalších postav. Každá z nich, byť má na plátně třeba jen několik desítek vteřin prostoru, disponuje čitelným charakterem. Ať už se jedná o zadržného z úvodní scény, vrátného v hotelu, který si stěžuje, jak špatně je zaplacený a přitom si svým laxním přístupem nezaslouží ani tolik, kolik dostává, o holiče, který je z nějakého důvodu zavázán bývalému policejnímu náčelníkovi a funguje jako práškač, o prospěchářského advokáta Janjiće, o primáře místní nemocnice, o jehož důležitosti svědčí už to, že jej číšník Zeljo uvádí jako příklad spokojeného strážníka, nebo o policejního inspektora loajálnějšího více bývalému šéfovi než tomu současnému, od kterého dostane úkol vyšetřit Šušnjarův případ.

Důležitou roli hraje i dvojice, jež má za úkol Ivana vyprovokovat či správce obory, který Ivanovi vysvětlí, kdo loví bažanty, kdo srnce a kdo jeleny.

Kromě toho jsou zde ještě barová zpěvačka Seka projevující náklonnost k Ivanovi. Pro samotný příběh není až tak zásadní, důležitá je ale tím, že ji ztvárnila jugoslávská folková hvězda Silvana Armenulić. Její účast a písně, jež ve filmu několikrát zazní, navýšily výrazně zájem soudobého publika o film.

Pak tu máme postavu číšníka Zelji. Protože se významná část odehrává ve Vikulićově hospodě, je to právě prostořeký Zeljo, který je prostředníkem mezi jednotlivými postavami. Boris Dvornik jej zahrál skvěle.

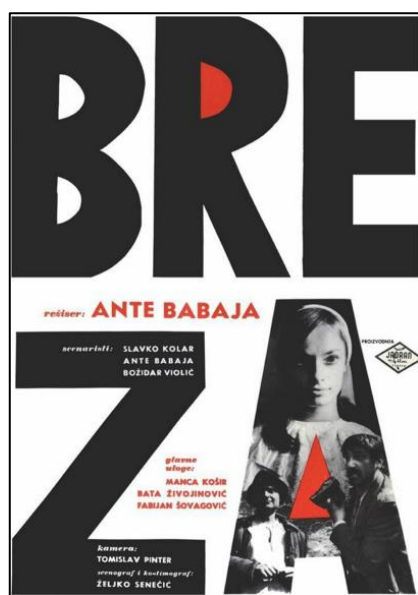
Je dost možné, že aby se Hadžić zalíbil cenzuře, přidal do filmu postavu poctivého policejního náčelníka, který se snaží k případu přistoupit nezaujatě. Jeho závěrečná řeč o

„revoluční morálce“ ale z dnešního pohledu působí spíše jako ironická poznámka zatloukající poslední hřebík do její rakve. Nabízí se proto otázka, jak to autor zamýšlel.

Film produkovala nezávislá produkční společnost FAS, která byla nakloněna podpoře odvážnějších kritických projektů. Byl natočen během tzv. „chorvatského jara“ a distribuován krátce po jeho potlačení. V kinech se mnoho neohřál, přestože vyvolal poměrně velký zájem publika. Do některých regionů Jugoslávie se vůbec nedostal a z distribuce musel být záhy díky vynuceným změnám ve vládnoucích strukturách stáhnut. (Jiří Fiala)

20:30 hodin

BŘÍZA

Breza

Jugoslávie 1967, délka: 88 min

Režie: Ante Babaja

Scénář: Ante Babaja, Slavko Kolar, Božidar Violić

Kamera: Tomislav Pinter

Střih: Lida Braniš

Hudba: Anđelko Klobučar

Hrají: Manca Košir, Velimir Živojinović,

Fabijan Šovagović, Nela Erzšnik,

Martin Sagner, Angel Palašev, Stane Sever,

Drago Bahun, Hermina Pipinić, Rikars Brzeska a další

České titulky: Jiří Fiala

Má Marko držet smutek za zesnulou ženu nebo dělat vlajkonoše na svatbě syna nejbohatšího sedláka v obci?

Synopse: Děj filmu Bříza se odehrává mezi světovými válkami v kraji Srijem na severovýchodě Chorvatska. Líčí několik dnů ze života obyvatel malé chudobné vesnice.

Hajný Marko Labudan přišel o dítě a hrozí, že mu po porodu zemře také žena. V této chvíli dostane lákavou nabídku. Nejbohatší sedlák v širokém okolí žení svého syna a Marka si vybral, aby se zhostil čestné funkce bajraktara (vlajkonoše). Marko se ale obává, že mu ve stejné chvíli zemře žena. Větší starosti než případná smrt manželky mu dělá dilema, zda je vhodné v takové chvíli nabídku přijmout. Očividně je jí velmi poctěn a svatby se chce zúčastnit. Nemoc manželky a nedávná smrt dítěte, to jsou události, které vnímá jako překážky, které mu osud postavil naschvál do cesty...

O filmu: Při pohledu našima současnými očima by se mohlo zdát, že pro některé z vesničanů se jedná o velmi dramatické dny plné tragických událostí. Viděno naší perspektivou se jejich jednání jeví jako neuvěřitelně kruté. Otázkou je, do jaké míry by je takto hodnotil nezaujatý pozorovatel žijící ve stejném prostředí a době. Trochu nám to naznačuje pasáž filmu, ve které místní sedláci filozofují nad sklenkou rakije. Jeden se podivuje nad tím, proč by se mělo smutnit nad smrtí novorozence. Jiný připouští, že takové úmrtí je smutná věc, ale třetí hned dodává, že se narodí další dítě a na to mrtvé se zapomene. Smrt je zde prostě přirozenou součástí života, což dokazují i pro nás nepochopitelně necitelné rozhovory žen, které vedou nad ložem umírající dívky.

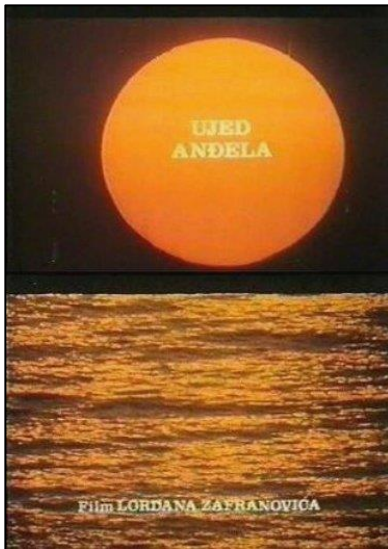

Pohřeb a svatba jsou dvě události, které rámuji film. V mezičase se dozvídáme v retrospektivních střípcích, jak došlo ke svatbě Marka s nejkrásnější dívkou v okolí Janicou, o vztahu Janice a pobožného Joži, kterému nikdo neřekne jinak než Svatý a o jejím vztahu s matkou a tchýní. Celkově film vytváří neobyčejně plastický obraz meziválečného jugoslávského venkova, kde se lidé bojí žandárů (policie) a žandáři strašidel.

Film natočil režisér Ante Babaja podle povídek Bříza a Svatba Imre Futaća významného chorvatského prozaika Slavka Kolara. Kritikou je považován za jeden z nejlepších chorvatských filmů vůbec, o čemž svědčí jeho pravidelné zařazování do různých žebříčků nejlepších filmů. V době svého uvedení získal na jugoslávském filmovém festivalu v Pule bronzovou Arenu. Tomislav Pinter získal za kameru zlatou Arenu a stejné ocenění si z Puly odvezl také představitel Marka Labudana Velimir Bata Zivojinović. Pro něj jako pro Srba musela být role kvůli užitému nářečí poměrně náročná. *(Jiří Fiala)*

22:30 hodin

KOUSNUTÍ ANDĚLA

Ujed anđela

drama, erotický, horor

Jugoslávie 1984, délka: 100 min

Režie: Lordan Zafranović

Scénář: Tomislav Sabljak, Lordan Zafranović

Kamera: Karpo Ačimović Godina

Střih: Josip Remenar

Hudba: Alfi Kabiljo

Hrají: Katalin Ladik, Boris Kralj, Marina Nemet,

Charles Millot, Boris Blažeković

České titulky: Kristýna Dufková

Strážce majáku odplouvá s nemocným stacem na pobřeží. Na ostrově zůstávají dvě mladé ženy samy.

Synopse: Na odlehlém chorvatském ostrůvku v Jaderském moři je starobylý maják. Žije v něm jeho strážce se svou ženou a s nimi ještě stařec a mladší žena trpící mírnou mentální retardací. Udržují maják v provozu, každý večer rozsvěcují ohromnou plynovou lampu v prosklené kupoli a odesílají zprávy o počasí.

Žena je o mnoho let mladší a její manžel ji očividně nedokáže sexuálně uspokojit. Maják je pro ni vězením, ze kterého není úniku. Každodenní rutinu naruší dvě události. Prudce se zhorší zdravotní stav staršího muže a rádiem přijde zpráva o zmizení ženy strážce jiného majáku a varování před neznámým cizincem, který kolem ostrovů proplová na své plachetnici.

Vyprávění mladší z dívek, která popisuje vzrušující setkání s neznámým mladým mužem, přiměje strážce majáku, aby se vydal na lodi kolem ostrova cizince hledat. U jeho manželky však vystupňuje sexuální touhu a podnítl v ní zvědavost.

Když se strážce po neúspěšném pátrání vrátí, přesvědčí jej manželka, že musí staršího muže odvést na pevninu do nemocnice, protože hrozí, že jim na ostrově umře.

Strážce odplouvá a na ostrově zůstávají ženy samy. Loďka s červenou plachtou brázdí vody kolem ostrova...

O filmu: Lordan Zafranović natočil *Kousnutí anđela* v roce 1984 jako intermezzo mezi druhým a třetím dílem své slavné válečné trilogie *Okupace v 26 obrazech*, *Pád Itálie*

a *Večerní zvony*. Již v té době měl pověst velmi kontroverzního tvůrce, který se nebojí bourat tabu. Zejména v *Okupaci v 26 obrazech* se pustil do témat, která nebyla po chuti komunistickému vedení Jugoslávie a v samotném Chorvatsku si tímto snímkem udělal spoustu nepřátel. V komorním dramatu *Kousnutí anděla* posouvá jugoslávskou kinematografii za hranice toho, co bylo do té doby považováno za únosné, v úplně jiném směru. Zobrazení ženské sexuální touhy, několik poměrně otevřených erotických scén a náznaky lesbického vztahu mezi oběma dívkami – na to asi nebylo domácí publikum v době vzniku filmu úplně připravené. Kromě erotického napětí vnesl Zafranović do filmu také napětí takřka hororového typu. Atmosféra uzavřeného místa, ze kterého není úniku, tajemný cizinec – možná vrah a sexuální násilník – kroužící kolem, dvě osamocené ženy vydané mu napospas... To je ryze hororové schéma, které ale v Zafranovićově pojetí nabízí mnohem víc než jen to zmíněné napětí.

Tomu, že se film v době svého uvedení nestal diváckým hitem, rozumím. Myslím, že to prostě jugoslávští soudruzi nemohli připustit a zřejmě tu byly i další okolnosti. Je mi ale trochu záhadou, proč zůstává i v dnešní době zapomenutou perlou čekající na své objevení. Za dvacet let, co se intenzivně zajímám o jugoslávskou kinematografii, se mi ještě nestalo, že bych narazil na film, který mne doslova uhranul (kousnul mne či uštknul jako ten anděl ve filmu) a zároveň jsem o něm na internetu nedokázal najít žádný podrobnější a smysluplnější text. Již kvůli významu autora samotného a faktu, že se film z jeho tvorby v mnoha ohledech vymyká, bych očekával, že o něm bude mnoho filmových teoretiků sáhodlouze referovat. Žádný takový text se mi ale nepodařilo nalézt. Možná je důvodem určitá nejednoznačnost filmu. I pro mne je toto nejsložitější anotace v celém letošním katalogu. Mám totiž neodbytný pocit, že nic z toho, co jsem z děje nastínil výše, vlastně nemusí být pravda a nabízí se pro něj různá vysvětlení.

Pro českého diváka je jistě zajímavé také to, že jako spolupracovníci na scénáři jsou v titulcích uvedeni Zafranovićův učitel z FAMU Elmar Klos, jehož netřeba představovat, a také František Pavlíček, který scénářisticky spolupracoval mimo jiné na Vlácilově *Markétě Lazarové*.

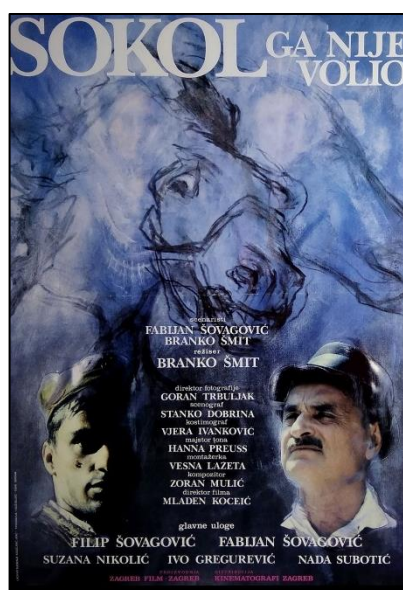
Ve filmu musí každého nutně zaujmout exteriéry. Starý maják na odlehlém skalnatém ostrově, se podle toho, jak se hlavní hrdinové hlásí ve vysílačce, nachází na ostrově Svetac neboli Sv. Andrija. To je malý ostrůvek nedaleko Dubrovníku, na kterém opravdu stojí maják, podobný tomu ve filmu. Nicméně podrobným porovnáváním chorvatských majáků jsem zjistil, že maják, který ve filmu vidíme, se nachází ve skutečnosti na mnohem odlehlejší ostrově Sušac, který patří mezi nejvzdálenější ostrovy od chorvatského pobřeží. Nachází se západně od ostrova Korčula, mezi ostrovy

Vis a Lastovo. Ještě západněji od ostrova Vis se nachází další ostrůvek se jménem Svetac, na kterém není nic než klášter Svatého Andrije. Maják tam ale není. (Jiří Fiala)

Neděle 21. dubna 2024

9:30 hodin

SOKOL HO NEMĚL RÁD

Sokol ga nije volio
drama

Jugoslávie 1988, délka: 85 min

Režie: Branko Schmidt

Scénář: Branko Schmidt, Fabijan Šovagović

Kamera: Goran Trbuljak

Střih: Vesna Lazeta

Hudba: Zoran Mulić

Hrají: Fabijan Šovagović, Filip Šovagović, Krunoslav Sarić,
Nada Subotić, Ivo Gregurević, Suzana Nikolić,

Mate Ergović, Đorđe Bosanac, Ankica Dobrić a další

České titulky: Karel Jirásek

Příběh rodiny slavonského sedláka, který se nechce zaplést ani s ustašovci ani s partyzány.

Synopse: Děj filmu začíná v roce 1943 v jedné vesnici ve Slavonii. Sedlák Šima s rodinou Begovićů právě pohřbívá svého bratra. V té chvíli kolem hřbitova prochází průvod Židů a Romů, které vedou ustašovci do koncentračního tábora. Před zraky smutečních hostů se jeden Rom pokusí o útěk. Ihned jej začne pronásledovat ustašovec, který ale místo, aby Roma zastřelil, střílí jen do vzduchu. Roma střelba vyleká a je záhy dopaden. V ustašovci pozná Šima souseda Tomu a dá se s ním do družného hovoru. Na otázku, proč Roma na útěku nezastřelil, odvětlí, že střílí jen do vzduchu. Šima mu ale prorokuje, že se střílením do vzduchu brzy nevystačí.

Hned po pohřbu přijdou na Šimův statek partyzáni. I s jejich velitelem Androu se Šima velmi dobře zná a partyzánům neodmítá pomoc. Snaží se dělat, že se jej válka

netýká a zůstat neutrální a na svém statku svým pánem. Tyto dvě úvodní scény jsou signifikantní pro celý příběh. Přesně vystihují situaci ve slavonské vesnici, kde vedle sebe všichni žili po staletí v míru. Pak ale přišli k moci fanatici jako Hitler, nebo v případě Chorvatska Ante Pavelić, a rozpoutali nacionalistické šílenství, které všem převrátilo životy naruby.

Když přijede z východní fronty na dovolenou Šimův syn Benoš, který byl naverbován do německé armády, rozhodne se Šima, že ho zpět na frontu nepustí a ukryje jej na půdě. Zároveň ale odmítá, aby se Benoš přidal k partyzánům. Za Benošem chodí na půdu dcera místních německých starousedlíků Gita, ale i tak je půda pro Benoše vězením, zvláště když může vikýřem pozorovat, k jakým událostem dochází venku.

Válka pokračuje dál a vztahy mezi sousedy z obce, z nichž se někteří dali na stranu ustašovců, jiní jsou u partyzánů, se začínají vyostřovat. Němci společně s ustašovci začínají odvádět do koncentračních táborů lidi kvůli podezření, že pomáhali partyzánům. Poté co zastřelí jeho souseda, pochopí Šima, že jde do tuhého...

O filmu: Snímek *Sokol ho neměl rád* natočil v druhé půli osmdesátých let Branko Schmidt podle divadelní hry Fabijana Šovagoviće. Sám Fabijan Šovagović ztvárnil, stejně jako v divadelní hře, jež měla premiéru již v 82. roce a stala se jedním z největších divadelních hitů v Chorvatsku 80. let, hlavní roli sedláka Šimy. Jeho syna Benoše si zahrál Fabijanův syn Filip, pro kterého to byla první významná filmová role. „Hodného“ ustašovce Tomu představuje nám velmi dobře známý Ivo Gregurević (letos jej uvidíte také ve filmech *Ruské maso*, *Srdce není v módě*, *Nebe*, *satelity* a *Rudý prach*, v minulosti jsme jej na plátno vsetínského kina promítli ve snímcích *Čaruga*, *Táta*, *Kino Lika*, *Černí* a v mnoha dalších).

Jméno filmu poukazuje na Šimova černého hřebce Sokola, který má v příběhu symbolickou roli. Na jednu stranu je milován Šimovým synem Benošem, na druhou stranu slouží jako hromosvod, na kterém si Šima chodí vybit zlost, když není po jeho a on dostane nekontrolovatelný záchvat vzteku. Sokol se tak stává nevinnou obětí, podobně jako byli častými oběťmi obyčejní lidé drceni jako mezi dvěma mlýnskými kameny ustašovci i partyzány. I v Sokolovi, stejně jako v lidech, ale po každém výprasku roste zpučnost a hněv.

V jugoslávské, resp. chorvatské kinematografii tento snímek zaujímá výjimečné postavení z několika důvodů. Na rozdíl od většiny starších jugoslávských filmů vracejících se k období druhé světové války v něm nevidíme do té doby uplatňovaný zjednodušený model situace při národně-osvobozené boji. Partyzáni zde nepředstavují jed-

nozračné dobro a ustašovci kolaborující s hitlerovským Německem nejsou čirým zlem bez jakýchkoliv nuancí. Ani jedni ani druzí tu nejsou zasazeni do těchto ustálených šablon a film jako jeden z prvních připouští, že tehdejší svět nebyl černobílý a lidé mohli být ve vleků událostí, jež sami nedokázali úplně ovlivnit.

Je to také první snímek, který vyobrazuje nucený pochod chorvatských vojáků – ustašovců, i chorvatské domobrany a civilistů, kteří utíkali z různých důvodů před partyzány, jejichž kapitulaci nepřijala spojenecká vojska a oni byli repatriováni do Jugoslávie. Následovaly vyčerpávající pochody smrti do koncentračních táborů pod dohledem partyzánů, jež získaly označení podle korutanského města Bleiburg. Právě z tohoto města byla navráćena zpět do Jugoslávie největší kolona (nejen) chorvatských vojáků, doufajících, že se dostanou do rukou spojencům, od kterých očekávali lepší zacházení než od partyzánů.

Pochody a popravy bez soudů organizované vítěznými komunisty stály život desítky tisíc zajatců. Tvůrci snímku *Sokol ho neměl rád* se v 88. roce pustili na tenký led, když převedli toto tabuizované téma na plátna jugoslávských kin. Komunistický režim v Jugoslávii, který úzkostlivě dbal na prosazování bratrství a jednoty mezi národy Jugoslávie a striktně potíral jakékoliv projevy, které by mohly vrhnout stín na hrdinství partyzánů v národně-osvobozeneckém boji za druhé světové války, se snažil téma Bleiburgu vytěsnit z povědomí lidí. Z toho taky plyne obrovská popularita Šovagovićovy hry, jež by za Titova života jistě nemohla být inscenována na prknech žádného jugoslávského divadla (premiéru měla 2 roky po jeho smrti). V 88. roce už začínalo být zřejmé, že Jugoslávie mele z posledního a Šovagovićova hra mohla být převedena také do filmu, který měl o mnoho větší potenciál oslovit široké publikum. (*Jiří Fiala*)

11:20 hodin

ŽIJEME, PAK UVIDÍME

Živi bili, pa vidjeli
drama

Jugoslávie 1979, délka: 100 min

Režie: Bruno Gamulin, Milivoj Puhlovski

Scénář: Bruno Gamulin, Milivoj Puhlovski

Kamera: Živko Zalar

Střih: Damir German

Hudba: Buldožer

Hrají: Mladen Vasary, Sanja Vejnović, Boris Buzančić,

Ana Karić, Žarko Potočnjak, Danko Ljuština,

Rade Šerbedžija, Zvonimir Zoričić a další

České titulky: Markéta Zelená

Absolvent architektury se ožení s dcerou ředitele stavebního podniku, od kterého dostane byt i místo. Očekává se od něj, že bude vděčný a poslušný.

Synopse: Student architektury Janko je v závěrečném ročníku a chybí mu už jen pár zkoušek, aby školu dokončil. Už při nich se ale dostává do konfliktu s přízemním myšlením zkoušejícího profesora, který nemá pochopení pro Jankovy idealistické vize. Scéna ze zkoušky společně s následným vykreslením svobodné atmosféry záhřebských vysokoškolských studentských kolejí 70. let uvádí diváka perfektně do děje snímku *Žijeme, pak uvidíme*.

Janko žije na studentské koleji, a protože pochází z chudých poměrů, na studium si vydělává sám nejrůznějšími brigádami. Když dělá nočního hlídače pavilonu na velké výstavě Intereuropa, seznámí se s mladou dívkou Martinou, která na výstavě na truc své dobře situované rodině také brigádničí. Osud či náhoda zapříčinily, že Martina stráví noc s Jankem zamčená ve výstavním pavilonu a toto setkání se záhy promění v milostný vztah.

Jankovo seznámení s Martininou rodinou je jako střet s jiným světem. Rodina žije v luxusní vile v nejlepší záhřebské čtvrti a její životní styl ostře kontrastuje se způsoby, které vyznává Janko. Když ale Martinin otec zjistí, že by měl Janko do půl roku promovat na architektuře, nabídne mu místo ve významné stavební firmě Urbing, ve které je generálním ředitelem. Janko nabídku přijme a prací na projektech nových obytných

čtvrtí navržených pro po všech stránkách bohatý život pracujících je zpočátku nadšen. Brzy ale přijde nemilosrdná srážka s realitou.

Mladý budoucí architekt stojí před dilematem: Přijmout svého nastávajícího tchána a pohodlí, které nabízí, nebo trvat na své vizi a ideálech...

O filmu: Z výše popsaného lze dovodit, že Bruno Gamulin a Milivoj Puhlovski popsali filmovými prostředky na pozadí milostného příběhu dvou mladých lidí s ideály, jak funguje klasická korupce a klientelismus. Odhalení podobných praktik nás dnes už bohužel příliš nepřekvapuje, je ale potřeba připomenout, že autoři svůj filmový debut natočili v sedmdesátých letech v socialistické Jugoslávii, a to vyžadovalo značnou dávku odvahy.

V příběhu autoři postavili do kontrastu dva prototypy chování: Martinin otec reprezentuje na první pohled seriózního úspěšného ředitele společnosti. Je ale etablován v korupčním prostředí systému, ze kterého přeci musí získat co nejvíc pro sebe a nemá s tím sebemenší morální problém. Jeho protipólem je mladý student, který věří ve správnost svých ideálů a je znechucen praktikami svého budoucího tchána. Když dojde ke střetu těchto dvou způsobů myšlení, je jasné, že mladý a v očích Martinina otce naivní Janko z něj nemůže vyjít jako vítěz. K tomu dochází tak maximálně v hollywoodských melodramatech, my ale máme co do činění s kritickým jugoslávským dramatem, které nemá ambice podbízet se. Když k tomu připočteme to, že Jankovy názory nejsou po chuti nikomu ze zainteresovaných, ať už se jedná o vedoucí pracovníky Urbingu, jejich podřízené, kterým jde o odměny, či podplacené úředníky, kteří mají na bezproblémovém schválení konečné podoby projektu eminentní zájem, je zřejmé, že situace musí skončit pro Janka výpovědí a pádem do ekonomické nejistoty. Otázkou je, jaký vliv to bude mít na jeho vztah s Martinou, která se v mezičase stala matkou jeho dítěte.

V hlavních rolích excelují Mladen Vasary v roli studenta architektury Janka, Sanja

Vejnović v roli Martiny a Boris Buzančić a Ana Karić v rolích Martininých rodičů. Velkou devizou filmu je také hudba legendární jugoslávské alternativní rockové kapely Buldožer, kterou ve snímku uvidíme a uslyšíme také při koncertním vystoupení v undergroundovém klubu. I ta, stejně jako celý příběh filmu poukazující na korupční praktiky v Jugoslávii 70. let, působí na svou dobu a místo vzniku jako naprosté zjevení. *(Jiří Fiala)*

13:35 hodin

RUSKÉ MASO

Rusko meso
drama, thriller

Chorvatsko 1997, délka: 109 min

Režie: Lukas Nola

Scénář: Lukas Nola

Kamera: Stanko Herceg

Střih: Slaven Zečević

Hudba: Boris Runjić

Hrají: Ivo Gregurević, Barbara Nola, Goran Grgić,

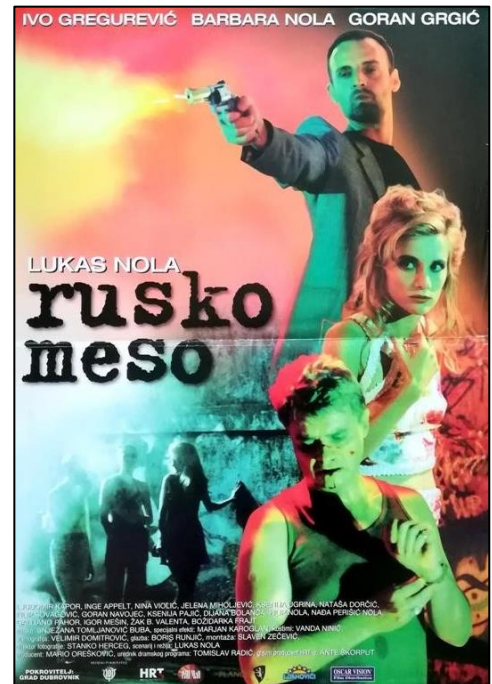
Ljubo Kapor, Inge Appelt, Nina Viočić,

Ksenija Marinković, Jelena Miholjević,

Nataša Dorčić, Filip Šovagović, Goran Navojec,

Ksenija Pajić, Filip Nola a další

České titulky: Markéta Zelená

Mladá žena se nechá „zaměstnat“ v nevěstinci, aby našla vraha své sestry.

Synopse: Ida Palamar (Barbara Nola) identifikuje v márnici mrtvolu. Jedná se o její sestru Lauru, která byla před nedávnem propuštěna z vězení. Policie záhy ukončuje vyšetřování Lauřiny smrti jako sebevraždy. Té sice nasvědčují hluboké řezné rány na jejich zápěstích, ale její tělo vykazuje další známky násilí. Ida proto nevěří oficiálnímu závěru, který učinila policie a pouští se na vlastní pěst do pátrání po vrahovi sestry. Nechá se sama zaměstnat v nevěstinci, ve kterém Laura před smrtí pracovala, aby zjistila, kdo ji zabil.

O filmu: Snímek *Rusko Meso* se vymyká z chorvatské kinematografie 90. let. Ta jinak akcentuje téměř výhradně nedávnou válku, boj Chorvatů za svobodu a nezávislost a útlak, jemuž byl podle dobové propagandy vystaven chorvatský národ po celou dobu existence Jugoslávie.

Lukas Nola nechal válečné inspirace na pozadí příběhu a natočil ryzí thriller ovlivněný západní produkcí. K temným thrillerům americké provenience se hlásí zcela nepokrytě. Třeba jméno mrtvé dívky, kolem jejíž smrti se příběh točí, odkazuje jasně na inspirační zdroje. Laura Palamar je chorvatskou Laurou Palmer z Linchova *Twin Peaks*. Přesto nelze říct, že by bylo *Ruské maso* pouhou chorvatskou napodobeninou

amerických vzorů. Na plátno přináší tehdejší chorvatskou realitu plnou násilí, korupce a organizovaného zločinu. Název odkazuje na označení prostitutek ze zemí bývalého Sovětského svazu, které v devedesátých letech minulého století na Balkán hojně přicházely (dobrovolně či z donucení) za prací... (Jiří Fiala)

Za povolení k projekcím filmů děkujeme

Zoran Bauer: Tváří v tvář

Iva Babaja: Bříza

Sergio Mimica: Událost

Lordan Zafranović: Mateho utrpení, Kousnutí anděla

Elizabeta Kukić: Lov na jeleny

Barbara Nola: Ruské maso

Zagreb film: Žijeme, pak se uvidí, Sokol ho neměl rád

Inter film: Nebe satelity, Rudý prach, Srdce není v módě, Všechno jednou skončí

Národní filmový archiv: Tajemství staré půdy

Vsetínský filmový maraton připravili:

Milan Kostelník: předseda FK Vsetín, propagace, ekonomický ředitel, koordinace

Branka Čačković: komunikace se zahraničím, konzultace

Petr Mašata: technická příprava filmů, korektury, propagace, akreditace

Petr Hubáček: propagace, text

Petr Michálek: texty pro katalog

Magda Holinková Čunková, Jana Kostelníková, Saša Dobrovolná, Pavla Holoubková: občerstvení

Adéla Dobrovolná, Jiří Fiala ml.: pokladna

Jiří Fiala: dramaturgie programu, editor katalogu, texty pro katalog, grafika, web, komunikace

OBSAH

Dobro došli na Vsetín!	2
Slovo dramaturga	3
PROGRAM	7
Pátek 11. dubna 2025.....	7
SRDCE NENÍ V MÓDĚ.....	7
VŠECHNO JEDNOU SKONČÍ.....	9
MATEHO UTRPENÍ.....	11
UDÁLOST	12
Sobota 12. dubna 2025	14
NEBE, SATELITY.....	14
TVÁŘÍ V TVÁŘ	16
TAJEMSTVÍ STARÉ PŮDY	18
RUDÝ PRACH	20
LOV NA JELENY.....	22
BŘÍZA	24
KOUSNUTÍ ANDĚLA	26
Neděle 21. dubna 2024	28
SOKOL HO NEMĚL RÁD.....	28
ŽIJEME, PAK UVIDÍME.....	31
RUSKÉ MASO.....	33
Za povolení k projekcím filmů děkujeme	34
Vsetínský filmový maraton připravili	34

Medailonky režisérů naleznete v samostatné části katalogu.

Speciální poděkování patří Luciji Zare a Josipu Lukovićovi z Chorvatské kinotéky za vstřícnost a neocenitelnou pomoc při získávání kontaktů, digitalizaci a přenosu filmových kopií do Česka.

Vsetínský filmový maraton podporují:

Asociace
českých
filmových
klubů

BOMEX

Coleman **si**

H&B REAL[®]
Prostor nekonečné spolupráce

Speciální poděkování patří:

CHORVATSKÁ REPUBLIKA
Velvyslanectví Chorvatské Republiky
v České Republice

www.vsetinskyfilmovymaraton.cz